25vra00073

Voorstel Gemeenteraad

Datum B&W vergadering:	01-07-2025
Datum Raadsvergadering:	11-09-2025
Afdeling:	SAM
Raadscie:	CIEI
Portefeuillehouder:	Marcel Meurkens
Steller:	Suzy Dassen

Onderwerp
Beleidskader Wmo-Toezicht kwaliteit en rechtmatigheid 2025

Korte inhoud
Wmo-toezicht is een decentrale (gemeentelijke) verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de Wmo. Gemeenten hebben veel bewegingsvrijheid in de wijze waarop zij dat kunnen doen. Er is gekozen voor een regionale aanpak met de gemeente Sittard-Geleen, Beek en Stein door een toezichthouder aan te stellen en een beleidskader te ontwikkelen. Thans wordt voorgesteld om het voorliggende Beleidskader Wmo-Toezicht kwaliteit en rechtmatigheid vast te stellen.

Aanleiding
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de naleving van de kwaliteit van dienstverlening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). Daarnaast voor het bestrijden van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening, alsmede het tegengaan van misbruik of oneigenlijk gebruik van de Wmo 2015. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen 1. Calamiteitentoezicht, 2. Toezicht op rechtmatigheid en 3. Toezicht op kwaliteit.
Voor het calamiteitentoezicht is de GGD Zuid-Limburg sinds 2015 aangewezen als toezichthouder.
De gemeente Sittard-Geleen heeft al een aantal jaren toezicht op rechtmatigheid uitgevoerd en is in 2024 gestart met toezicht op kwaliteit. Er is gekozen voor een regionale aanpak voor Wmo-toezicht kwaliteit en rechtmatigheid, als uitbreiding van de samenwerking tussen de drie gemeenten voor inkoop, contract- en leveranciersmanagement van Wmo maatwerkvoorzieningen en voor de uitvoering van Beschermd Wonen.
In opdracht van de gemeente Sittard-Geleen is een extern adviesbureau (Significant) ingeschakeld om een verdiepend advies uit te brengen naar de concrete invulling van het Wmo-toezicht op de gebieden kwaliteit en rechtmatigheid. Dit heeft geleid tot het voorliggende beleidskader Wmo-toezicht, dat is ontwikkeld voor de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein.
De gemeente voldoet met het Beleidskader Wmo-Toezicht kwaliteit en rechtmatigheid 2025 aan de wettelijke verplichting vanuit de Wmo 2015 om toezicht te houden op ondersteuning vanuit de Wmo (Zorg in Natura (ZiN) en persoonsgebonden budget (pgb)). Met het beleidskader zorgen we voor de kwaliteit en continuïteit van ondersteuning en een rechtmatige besteding van publieke middelen.

Overwegingen
Argumenten
Een beleidskader is een belangrijke randvoorwaarde, want het voldoet aan de wettelijke verplichting om Wmo-toezicht in te richten.
Gemeenten zijn op grond van de Wmo 2015 verplicht om toezicht te houden op de kwaliteit en rechtmatigheid van Wmo ondersteuning. Zonder beleidskader ontbreekt een duidelijke basis om het toezicht structureel, integraal en eenduidig vorm te geven. Met het beleidskader ‘Wmo-toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid’ (verder: het beleidskader) beoogt de gemeente het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid integraal vorm te geven en te versterken, om te voldoen aan haar wettelijke taak. Bovendien wordt een wetswijziging voorbereid die gemeenten verplicht om het Wmo-toezicht te intensiveren en verder

te professionaliseren. Door hier nu al in het beleidskader rekening mee te houden, wordt voorkomen dat later opnieuw aanpassingen nodig zijn.

Een beleidskader zorgt voor een stevig fundament en professionalisering van het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid.
Het beleidskader is opgesteld om visie en kaders te stellen voor de gezamenlijke uitvoering van het gemeentelijk Wmo-toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid met gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein. De inrichting van de toezichtfunctie is de basis van waaruit het toezicht de komende tijd uitgewerkt en geïmplementeerd wordt.
Het beleidskader maakt een zorgvuldige uitvoering van het toezicht mogelijk met daarbij borging van het proces van toezicht in de hele organisatie.
Enkele kernpunten uit het beleidskader zijn:
- toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid hangen samen/zijn verbonden met elkaar;
- proactief én reactief toezicht houden;
- positionering dicht bij de uitvoeringspraktijk;
- het proces van toezicht.

Samenwerken met de gemeenten Sittard-Geleen en Stein zorgt voor meer efficiëntie en betere kwaliteit.
Zoals aangegeven, heeft de gemeente Sittard-Geleen al ervaring met het aanstellen van toezichthouders voor rechtmatigheid en kwaliteit Wmo (1 fte toezichthouder rechtmatigheid en 1 fte toezichthouder kwaliteit). Door samen te werken, kunnen de gemeenten Beek en Stein profiteren van de bestaande expertise en best practices van Sittard-Geleen.
Bovendien kan regionale samenwerking leiden tot schaalvoordeel, kostenefficiëntie en wordt de uitvoeringskracht vergroot. Veel aanbieders zijn in alle drie de gemeenten actief waardoor samenwerking leidt tot meer eenduidige afspraken en uitvoering van toezicht.

Het vaststellen van het beleidskader is een bevoegdheid van de gemeenteraad.
Het beleidskader wordt aan de gemeenteraad voorgelegd, zodat zij haar controlerende taak goed kan uitvoeren en het Wmo-toezicht en de resultaten daarvan kan volgen.

<u>Kanttekeningen</u>
De exacte inhoud van de verwachte wetswijziging is nog onbekend.
Naast het feit dat de Wmo 2015 de gemeente verplicht om Wmo-toezicht in te richten, moet de gemeente ook rekening houden met mogelijke wetswijzigingen. Er wordt een wetswijziging verwacht waarvan de exacte inhoud nog niet bekend is, echter is de strekking van deze wetswijziging wel bekend, namelijk:
- dat er een beleidskader moet zijn;
- dat de gemeente moet motiveren of en met wie men samenwerkt;
- hoe het toezicht is ingericht
- hoe onafhankelijkheid van de toezichthouders wordt geborgd.
Deze uitgangspunten zijn onderdeel van het voorliggende beleidskader Wmo-toezicht.

Het professionaliseren en intensiveren van het Wmo-toezicht kan leiden tot een toename van juridische procedures.
Een steviger toezicht leidt mogelijk tot het signaleren van meer (bewuste of onbewuste) misstanden bij aanbieders of inwoners (pgb). Dat is maatschappelijk wenselijk, maar kan ook leiden tot bezwaarprocedures tegen handhavingsmaatregelen. De maatschappelijke voordelen, zoals betere bescherming van inwoners en rechtmatige inzet van middelen, wegen echter zwaarder dan het risico op juridische procedures. Bovendien helpt zorgvuldige en transparante documentatie – zowel in het beleidskader als in de nadere uitwerking van processen – de gemeente om haar werkwijze juridisch te onderbouwen en risico's te beperken.

<u>Vervolg</u>
Als het beleidskader door de gemeenteraad is vastgesteld, wordt een uitvoeringsplan voor het komende jaar uitgewerkt. Ook wordt gewerkt aan een jaarplan voor 2025 en implementatie van het Wmo-toezicht (uitwerking van toezicht instrumenten, samenwerkingsafspraken tussen de drie gemeenten, een functiebeeld en werkprocessen). Tot slot wordt geïnventariseerd of en welke aanpassingen nodig zijn in de gemeentelijke verordening, beleidsregels en/of aanstellingsbesluiten.

In de implementatie worden de aanbieders meegenomen, bijvoorbeeld door met hen in gesprek te gaan (o.a. tijdens ontwikkeltafels voor aanbieders) over wat Wmo-toezicht voor hen betekent en wat we van elkaar verwachten.

Financiële overwegingen

Voor de uitvoering van dit beleidskader zijn drie Wmo-toezichthouders aangesteld voor de drie gemeenten van de Westelijke Mijnstreek. De kosten worden verdeeld op basis van inwonersaantal.
Het kostenaandeel van de gemeente Beek voor Wmo-toezicht is gedekt binnen de begroting.

Communicatie

De adviesraden sociaal domein van Beek en Stein en de Wmo-raad van Sittard-Geleen hebben gezamenlijk advies uitgebracht over het Beleidskader (zie bijlagen voor het advies van de adviesraden en de reactie van het college op dit advies). De reacties van de adviesraden zijn verwerkt in het voorliggende beleidskader.
Na vaststelling door de gemeenteraad wordt het Beleidskader gepubliceerd op overheid.nl.

Bijlagen

1. Beleidskader Wmo-Toezicht Kwaliteit en Rechtmatigheid 2025
2. Gezamenlijk advies adviesraden WM
3. Brief “reactie op advies Wmo-Toezicht” voor BAR-SD Beek

Beslispunten

1. Vaststellen van het Beleidskader Wmo-Toezicht kwaliteit en rechtmatigheid 2025.

Beek,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BEEK,

Paul de Jonge	Christine van Basten-Boddin
Gemeentesecretaris	Burgemeester

Besluit Gemeenteraad

De raad van de gemeente Beek;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 01-07-2025;

Besluit:

Het Beleidskader Wmo-Toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid 2025 vast te stellen.

Beek, 11-09-2025
GEMEENTERAAD,

Guliël Erven	Christine van Basten-Boddin
Raadsgriffier	Voorzitter